



**Schoolondersteuningsprofielen  
Plein013  
2016**

**Willibrordusschool Alphen**



## **Rapport audit**

### **School-Ondersteuningsprofiel IVO**

**Naam onderwijsvoorziening: Willibrordusschool Alphen**

Datum bezoek: 17-11-2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Lilian van der Bolt

Sardes, Utrecht

December 2015

## Inleiding

Uw school<sup>1</sup> biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders<sup>2</sup> te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
  - a. extra handen / omvang van de klassen
  - b. speciale onderwijsmaterialen
  - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
  - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
  - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

---

<sup>1</sup> Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

<sup>2</sup> Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

### *Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden*

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heteroog, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: Michael van Beurden (directeur); Tine (ib'er); Inge (ouder); Sjors (leerkracht groep 1/ 2); Matthijs (ouder); Liesbeth (leerkracht 7/ 8); Neeltje (MRT'er)
- observaties bij enkele lessen: Groep 3 (Ilse, taal); Groep 7/8 (Liesbeth, rekenen); Groep 5/6 (Miranda, weektaak)
- een teamgesprek - aanwezig waren: *hele team*

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoeften.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

## **Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden**

De Willibrordusschool is een Katholieke school met 308 leerlingen in het dorp Alphen. Het is de enige school in het dorp en in het directe voedingsgebied ligt de school tamelijk geïsoleerd, zo ervaart men zelf. De laatste jaren is de school gekrompen van 400 naar 300 leerlingen. De school valt onder het bestuur van Het Groene Lint. De geïnterviewden omschrijven de school als een school waar de leerling zichzelf mag zijn en waarin ruimte is voor verschillen tussen de leerlingen. Men is de laatste jaren veel bezig geweest met specifieke werkvormen die passen bij de huidige tijd. Er wordt ook veel aandacht besteed aan het pedagogisch klimaat op de school en op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. In de voorbije jaren is men op de Willibrordusschool afgestapt van het klassikaal lesgeven volgens het klassieke model. Nu wordt er onderwijs gegeven volgens de principes van Handelingsgericht werken. Er wordt gedifferentieerd lesgegeven en er wordt gewerkt in combinatiegroepen. Zowel de ontwikkeling van de leerling heeft veel aandacht gekregen als de ontwikkeling van de leerkracht. Zo is er gewerkt aan het vormgeven van een teamvisie en het vaststellen van kernwaarden, waarbij men duidelijk heeft gekeken naar de toekomst. Alle teamontwikkelingen zijn van onderop vormgegeven door middel van het werken in werkgroepen of leerteams. De school heeft werk gemaakt van de lerende organisatie.

Men vindt het op de Willibrordusschool heel belangrijk dat leerlingen steeds meer eigen verantwoordelijkheden krijgen en dat leerkrachten leerlingen begeleiden in dat proces. Nog steeds vinden teamleden het moeilijk om leerlingen daarin ook meer los te laten. Hierin zijn de teamleden nog steeds in ontwikkeling.

De Willibrordusschool is de enige school in het dorp en de school vindt het belangrijk om voor alle kinderen een passende school te zijn met een passend aanbod. Er is de school veel aan gelegen om kinderen zoveel mogelijk binnenboord te houden en het frustreert hen wanneer kinderen eventueel verwezen moeten worden. Dat gebeurt dan ook alleen als de school er al veel in geïnvesteerd heeft om leerlingen in hun behoeften tegemoet te komen.

De school zegt kritisch te zijn op het eigen onderwijs en als een kind een complexe onderwijsbehoefte heeft, zet men een breed en intensief traject in waarbij ouders en kind samen betrokken worden. De zorgstructuur op school verloopt al twee jaar volgens een vaste structuur die goed werkt en die is opgesteld en is gedragen door het gehele team.

Op de Willibrordusschool worden ouders nauw betrokken, ook op beleidsniveau. Hetzelfde geldt voor leerlingen. Samen met leerlingen worden bijvoorbeeld leefregels voor de groepen opgesteld. Ook bij het maken van handelingsplannen worden leerlingen betrokken. Zo worden er leerlinggesprekken georganiseerd voor leerlingen die extra zorg en aandacht nodig hebben.

Het team van de Willibrordusschool bestaat uit 25 mensen, waarvan 4 mannen. Het is een mix van alle leeftijden, heel divers qua belangstelling en kwaliteiten. De directeur noemt het een professioneel team en prettig om mee te werken.

## Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevraagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☒ meer homogeen
- ☐ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

## Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van Willibrordusschool weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

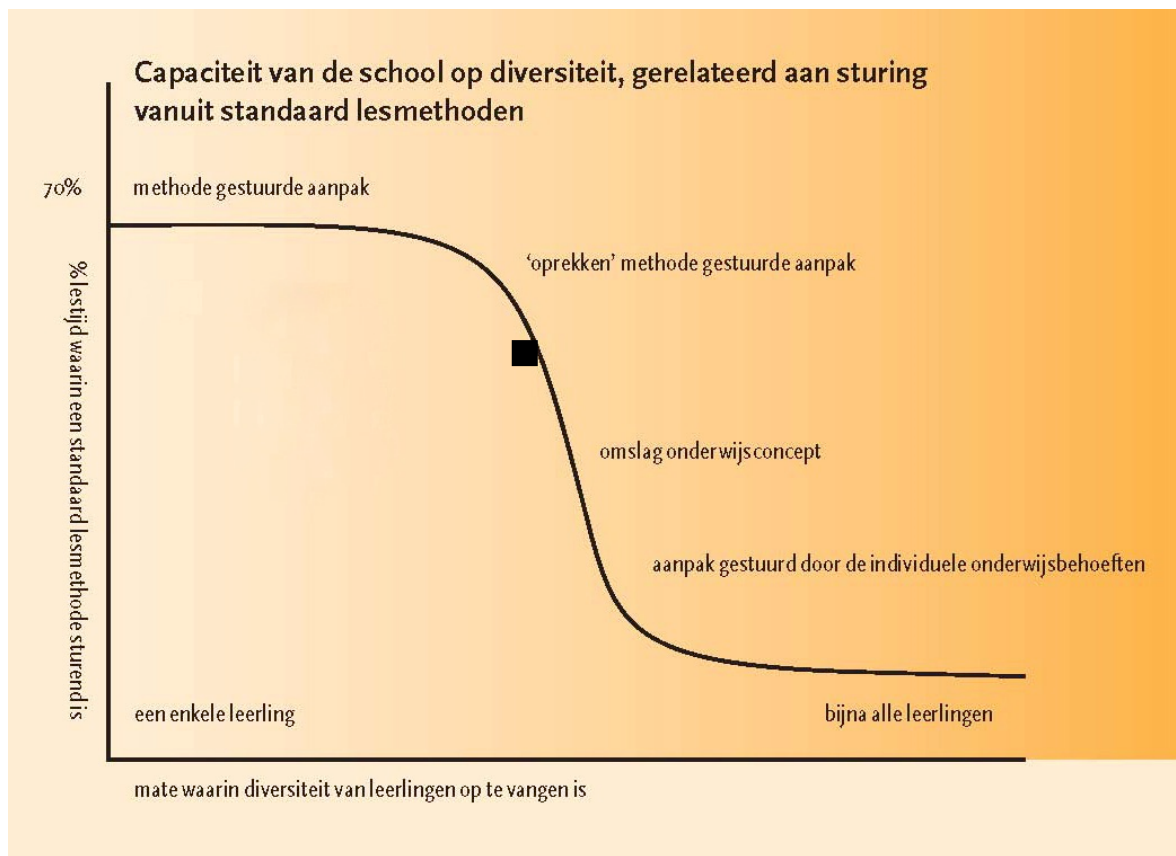
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

De Willibrordusschool bevindt zich op positie ■



Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

---

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☐ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
  - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

### Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

---

- ☐ extra 'handen' in de klas, te weten: indien aangekruist toelichten
- ☒ onderwijsmaterialen
- ☒ de ruimtelijke omgeving
- ☒ specialistische expertise
- ☐ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een smalle ondersteuningsschool

### Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

---

- ☐ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

### Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

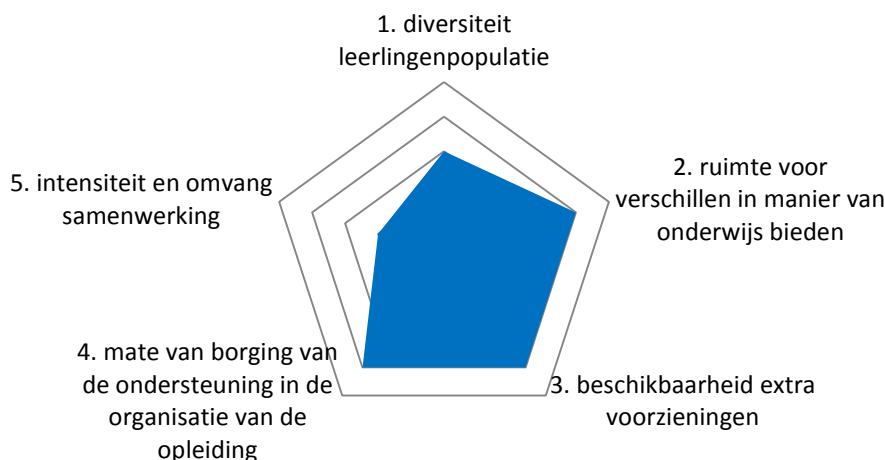
Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

---

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☒ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)



## Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag



Over het geheel genomen is Willibrordusschool te karakteriseren als een **smalle ondersteuningsschool**

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.  
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

### *Toelichting op de profilering:*

*De leerlingpopulatie van de Willibrordusschool is tamelijk homogeen. Alphen ligt vrij geïsoleerd en de school is de enige school in het voedingsgebied. De school heeft weinig kinderen met een afwijkende culturele achtergrond.*

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.  
Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

### *Toelichting op de profilering:*

De Willibrordusschool is sterk in ontwikkeling en is ook in de afgelopen twee jaar, sinds het laatste auditbezoek, steeds geweest. In deze periode heeft de school steeds beter tegemoet weten te komen aan de behoeften van de leerlingen, niet alleen op niveau, maar ook op leerstijlen en kwaliteiten. De school ziet dit als een noodzaak omdat zij in hun geïsoleerde positie (als enige school in een

voedingsgebied) leerlingen in huis wil houden en daarmee aan steeds meer verschillende behoeften tegemoet wil kunnen komen. Daarbij is er ook veel aandacht geweest voor het versterken van het zelfstandig werken, maar ook voor het pedagogisch klimaat. Dat is te proeven tijdens de observaties. Leerlingen krijgen feedback en geven elkaar feedback op gedrag. De instructie is kort, en daarna kunnen leerlingen zelf kiezen of ze behoefte hebben aan extra instructie of dat ze zelfstandig aan het werk kunnen. De differentiatie die in de groepen en combigroepen te zien is, is groot en leerlingen zijn duidelijk gewend aan het zelfstandig werken. De methodesturing heeft steeds meer plaats gemaakt voor het werken vanuit doelen. De doorgaande lijn wordt daarbij van groot belang geacht. In de gehele lijn is er aandacht voor deze aspecten. Beginnend bij de kleuters (en in de voorschool) waar gewerkt wordt met kleuterplein. Tot slot is er ook in de afgelopen periode veel aandacht geweest voor de school als lerende organisatie. Er wordt gewerkt in leerteams en er is naast de leerling veel geïnvesteerd in de groei van leerkrachten, hun specialistische expertise en de teamexpertise.

*Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:*

De school en het team hebben de potentie en de ambitie om verder door te groeien naar een brede ondersteuningsschool. De school geeft aan nog steeds in ontwikkeling te zijn. Het werken vanuit de doelen en het loskomen van de methoden blijkt nog niet voor alle leerkrachten even gemakkelijk te zijn. De school geeft zelf aan dat het zelfstandig werken, met name buiten de klassen nog niet altijd even goed wordt opgepakt door alle leerlingen. Men ziet de noodzaak hier goed aan te blijven werken. Een advies zou kunnen zijn om hier al in de voorschool en in de vroegschool stevig in te investeren, bijvoorbeeld door het doelgericht werken aan zelfsturing bij peuters en kleuters (op de domeinen cognitieve flexibiliteit, impulscontrole, werkgeheugen, emotieregulatie, plannen, zelfreflectie en probleemoplossend vermogen). Hiermee zou er meteen vormgegeven worden aan de wens om meer te investeren in de zogenoemde 21st century skills. Een andere suggestie zou kunnen zijn om meer aandacht te besteden leerlinggesprekken en het meer zelf bepalen van doelen door leerlingen, wat nu al in zekere mate gebeurt.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

*Toelichting op de profilering:*

De Willibrordusschool scoort hoog op extra materialen, en op voorzieningen in het gebouw, met name het gebruik van de brede gangen waar leerlingen zelfstandig en in groepjes werken. Ook de specialistische expertise van de leerkrachten scoort hoog.

*Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:*

Een mogelijkheid zou kunnen zijn extra handen in te zetten in de groepen, om nog beter tegemoet te kunnen komen aan de verschillende behoeften van leerlingen.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

*Toelichting op de profilering:*

De borging van de aanpak is gestructureerd. De zorgstructuur staat helder en de rollen en taken van ib'er en leerkrachten zijn helder belegd.

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

*Toelichting op de profilering:*

De school werkt waar het kan samen met externe partijen maar er zijn wat aandachtspunten. De scholen van het bestuur Het Groene Lint vallen onder twee verschillende samenwerkingsverbanden, wat de situatie en samenwerking lastig maakt. Doordat de school in de periferie staat van het

samenwerkingsverband en geïsoleerd in een eigen voedingsgebied staat, blijft het zoeken naar goede samenwerkingspartners. Men moet daar duidelijk wat meer moeite voor doen.

*Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:*

Het team ziet het als taak om goed met verschillen tussen leerlingen om te kunnen gaan en zich daar steeds verder in te professionaliseren. Er is veel teambrede expertise opgebouwd en door het werken in leerteams is er een structuur gevonden waarbinnen er aandacht is voor de school als lerende organisatie.

## Bijlage: Opbrengsten interview

### Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

*De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:*

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- ☐ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- ☐ laag
- ☐ gemiddeld
- ☐ hoog
- ☒ matig
- ☐ sterk

- *thuis taal:*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

Er zijn ongeveer twee allochtone kinderen per klas gemiddeld. Dit wordt wel iets meer de laatste jaren).

- *culturele achtergrond*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

*De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:*

- *niveau van leren*

- ☐ weinig
- ☒ matig
- ☐ sterk

- *leerstijlen*

- ☐ weinig
- ☒ matig
- ☐ sterk

Ze zijn zich er van bewust dat er verschillende leerstijlen zijn en dat je moet proberen daaraan tegemoet te komen. Er is veel meer bewustwording.

### Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*
  - ☐ weinig (minder dan 20 %)
  - ☒ een matig aantal (20 tot 40 %)
  - ☐ veel (meer dan 40%)
  
- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*
  - ☒ weinig (minder dan 20 %)
  - ☐ een matig aantal (20 tot 40 %)
  - ☐ veel (meer dan 40 %)

Er zijn niet veel leerlingen die speciale behoeften hebben op het gebied van gedrag maar het vraagt veel aandacht. De school werkt met ZIEN en daardoor krijgen de leerkrachten een goed beeld over hoe het staat met het gedrag van bepaalde leerlingen.

### Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

*Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.*

	1	2	3	4	
1. overdragen van kennis	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	zelf ontdekken
2. kennis verwerven	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	werken met kennis
3. klassikaal leren	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	individueel en 4 groepjes-leren
4. sturing van het leren door de leerkracht	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	leerlingen sturen eigen leren
5. alle leerlingen op basisniveau brengen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	het maximale uit elke leerling halen
6. leerstof bepaalt leerweg	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
7. nadruk op gestructureerde opdrachten	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	nadruk op vrije opdrachten
8. gelijke normering prestaties	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
9. beoordeling door leerkracht	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	zelfbeoordeling door leerling
10. evaluatie onderwijs door leerkracht	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	evaluatie samen met leerlingen

Ad 1. De school streeft naar een score drie en werkt ook aan de ontwikkeling daarnaartoe.

Ad 2. Dit is leerkracht en leerlingafhankelijk Over het algemeen werken ze op school nog wat sturend.

Ad 4. Ook hier streven ze naar een score drie en zijn ze daarin ook in ontwikkeling. Met de deltaklas en met zelfstandig werken zijn ze hier bewust vorm aan aan het geven.

Ad. 6. Bij de aanschaf van de methode wordt er rekening gehouden met methoden die grote verschillen aankunnen. Het is voor het team nog moeilijk om zelf aanbod te scheppen voor leerlingen die dit nodig hebben. Er wordt veel aandacht besteed op school aan het werken

vanuit doelen, maar 70 % heeft nog moeite. 30% van de leerkrachten is echt in staat de leerstof los te laten en aanbod op maat te bieden.

Ad 7. Dit is vakafhankelijk en bouwafhankelijk.

Ad 8. Dit doe je als leerkracht allebei. Wanneer leerlingen een eigen leerlijn hebben, kijk je vooral naar de ontwikkeling ten opzichte van eigen eerdere prestaties.

Ad 9. Het wordt steeds meer score 3: de leerling beoordeelt het eigen werk, en leerlingen geven elkaar feedback en complimenten.

Ad 10. Dit punt is in ontwikkeling: nog niet alle leerkrachten zitten op dezelfde lijn.

*Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?*

*Reactie op speciale onderwijsbehoeften*

- ☐ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☐ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Er wordt zo min mogelijk met leerlingen buiten de groep gewerkt. De hoofdlijn is het werken in homogene subgroepen, maar leerkrachten passen steeds meer het werken op maat toe, rekening houdend met meer verschillen dan alleen niveauverschillen.

*Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?*

- ☐ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☒ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

*Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?*

De school heeft 14 groepen. Er zijn 4 combi 1/ 2 groepen; 2 groepen 3: 2 groepen 4; groep 5, groep 5/6, een groep 6, groep 7, groep 7/8 en een groep 8

De leerlingaantallen per groep:

Leerlingaantallen per groep:

1-2a (27); 1-2b (23); 1-2c (24); 1-2d (23); 3a (19); 3b (18); 4a (18); 4b (21); 5a (26); 5-6b (20); 6a (17); 7a (26); 7-8b (28); 8a (28)

*Karakterisering van het onderwijs op de school.*

*Hoe groot is naar uw inschatting:*

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 60%: Door het gebruik van de methoden raken leerkrachten een beetje het zicht kwijt op de doelen. Maar de school vindt het wel heel belangrijk dat leerkrachten vanuit de doelen kunnen werken.

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 60%

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen:  
60%: het team is hierin gegroeid in de afgelopen jaren. Voor een aantal leerkrachten is hierin bewust ondersteuning gezocht. Dit heeft geleid tot gedragsverbetering bij de leerlingen.

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling:  
60%: Niet voor alle leerlingen worden gesprekken gevoerd maar wel als daar aanleiding toe is en op initiatief van de leerkracht. Er worden onder andere Praat + Teken gesprekken gevoerd.

*de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak*

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

*de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven*

- ☒ niet of nauwelijks
- ☐ soms
- ☐ vaak

Bij het vaststellen van het schoolconcept was er ruimte voor inbreng van ouders. Op de Willibrordusschool worden ouders nauw betrokken, ook op beleidsniveau, maar minder bij de manier van lesgeven.

### *Teamexpertise*

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

*Gedeeld met alle teamleden wordt de volgende expertise:*

Project 1-zorgroute, groepsvorming (pedagogische aanpak), ZIEN, Groepsoverzichten en groepsplannen, leesonderwijs, schrijfonderwijs, aanpak teamleren (werken in lerende teams), NT 2 in de onderbouw, Directe instructiemodel.

### Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

#### op de leslocatie:

- Extra begeleiding
  - in de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

= ambulant begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
1-2a	-		
1-2b	OA	6	1
1-2c	ST(pabo 2)	10	25
1-2d	OA	6	1
3a	-		
3b	-		
4a	ST (pedagogiek)	2	6
4b	ST(pedagogiek)	2	6
5a	-		
5-6b	-		
6a	LIO	11 (wordt meer)	18
7a	ST(pabo 1)	5,5	28
7-8b	LIO	11 (wordt meer)	26
8a	ST (pabo 3)	11	28

#### Eventuele opmerkingen:

De in de tabel en hieronder opgenomen uren zijn lesuren, dus contacturen met leerling(en)!

In totaal gaat het om 48,5 uren extra handen in de groepen. Dat is gemiddeld per groep iets meer dan 3 uren per groep per week.



- **buiten** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

- Extra ondersteuning door leerkracht 3,25 uur per week in groepen 4-5
- Extra ondersteuning door vrijwilliger 2,0 uur per week voor individuele leerlingen
- Vakleerkracht muziek: 8 uur per week voor alle groepen
- Ondersteuning NT2: door (RT)leerkracht 4 uur per week
- Overige (M)RT door (RT)leerkracht 15 uur per week
- Consulente vanuit samenwerkingsverband: 5,5 uur beschikbaar, veelal observatief, weinig extra handen.
- Intern Begeleider: Naast andere taken ca. 3 uur per week beschikbaar voor ondersteuning / extra handen.
- Specialist hoogbegaafdheid voor begeleiding dentaklassen op bovenschools niveau op onze school. 6,5 uur per week voor ca. 24 lln. In totaal

Er zijn in totaal ongeveer 50 uren per week extra handen beschikbaar buiten de groepen

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

#### Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

- ☐ alternatieve methodes, nl.
- ☐ gericht op zelfredzaamheid, nl.
- ☐ met een lager tempo, veel herhalen, nl.
- ☐ die (veel/snel) lezen vermijden, nl.
- ☐ gericht op auditieve informatieverwerking, nl.
- ☒ gericht op visuele informatieverwerking, nl. Verrekijker voor slechtzienden
- ☐ gericht op sensomotorische informatieverwerking, nl.
- ☐ uitgaand van sterk eigen probleemoplossend vermogen, nl.
- ☒ anders, nl

- DST-screening, Kurzweil, Dedicon / PDF viewer, Maatwerk, Zuidvallei, Speciale leesbegeleiding, NT2 materialen, Taal in blokjes, Klankie

#### Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

- ☒ methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Goed gedaan

☒ begrenzing van het gedrag, nl. Billetjes Bloot spel, Time-timers, Kleurenklokken

☒ uitdaging tot alertheid en activiteit, nl. Get Moving, Remweg

☒ het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. De kracht in jezelf, Kinderkwaliteitspel

☒ begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl. Handleiding voor jezelf + brugklaskatern, Spelletjes op gebied van SEO, Stop denk doe spel, Social behaviour, Sometimes I feel, Babbelspel, Pravoo/ Luc de Koning, Doos vol gevoelens

☒ anders, nl. , Praat en Tekent - Interview, Spellendoos, Kikker be cool, Spring kikker spring

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

Het gebouw van de Willibrordusschool is redelijk ruim en licht. De gangen zijn extra breed waardoor er extra ruimte is voor zelfstandig en coöperatief werken en leren. Opvallend is het feit dat de stoelen voor de leerlingen vrij groot zijn en daardoor voor het oog veel ruimte innemen, waardoor de lokalen en de mogelijkheden daarbinnen kleiner lijken. Het gebouw heeft twee verdiepingen. De school is geheel rolstoeltoegankelijk. Er is een verbreed toilet met een douche en mogelijkheden voor verzorging.

*Aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding*

In de gangen is ruimte voor didactische begeleiding

*aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften*

Er is een speellokaal en een gymzaal. De gymzaal is niet in het gebouw zelf. Voor MRT wordt het speellokaal ingezet. Ook is er een kleine ruimte voor het oefenen van de fijne motoriek.

*aparte extra ruimtes voor verzorging / rust*

Zie boven, voor verzorging wordt er ook gebruik gemaakt van de ruimtes van de peuterspeelzaal. Er is geen aparte time-out ruimte.

*buitenruimten*

Er zijn bij de school twee aparte schoolpleinen. Het ene plein wordt alleen gebruikt door de onderbouwgroepen en het andere voor midden- en bovenbouw. De schoolpleinen zijn standaard ingericht.

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
	x	visuele beperkingen
	x	auditieve beperkingen
	x	spraak/taal belemmeringen
x		cognitieve beperkingen
x		motorische beperkingen
	x	beperkingen door langdurige ziekte
x		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
x		ADHD
x	x	dyslexie
	x	overige psychiatrische aandoeningen
x		gedragsproblemen
x		onderwijsachterstanden andere culturen
x		anders, nl. hoogbegaafdheid, Jonge risicokind, NT 2....

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				x
Bureau Jeugdzorg		x		
GGD			x	
GGZ		x		
MEE	x			
(Kinder)ziekenhuis	x			
Revalidatiekliniek	x			
Justitiële inrichting	x			
Gemeente, leerplicht		x		
Politie	x			
anders, nl. ...				

Wb contact met politie: Met Halt alleen om het jaar

Wb Gemeente: Hier is veel vraag naar en veel behoefte aan vanuit de school, maar er is helaas weinig structuur en een geringe mate van communicatie. Dit is al jaren een probleem. Bij de transitie Jeugdzorg is deze last heel duidelijk gebleken, bijvoorbeeld op het gebied van leerlingenvervoer.

#### **Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school**

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

Het eigenaarschap ligt bij de leerkracht. Wanneer noodzakelijk overlegt deze met de intern begeleider.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De school heeft een ondersteuningsteam. Deze vergadert iedere 6 weken. De gesprekkencyclus en de routing met het hulpformulier zijn onderdelen van de zorgstructuur. De directie faciliteert en de consulente is aanvullend aan ondersteuningsteam, gefaciliteerd vanuit SWV en werkt o.a. middels preventieve observaties.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

De volgsystemen zijn ZIEN en kleuterplein, ParnasSys, CITO en LVS. De school heeft een toetskalender waarin alle onderdelen zitten

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

In de zorgstructuur en 1-zorgroute zit de cyclus van planmatig werken verwerkt.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

Er zijn protocollen voor dyslexie, pestprotocol, protocol echtscheiding en verwijzen naar SO en SBO, Volgend jaar is er ook een protocol voor versnellen en vertragen.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
  - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
  - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

De Inbreng van ouders is van belang voor de school, bijvoorbeeld als het gaat om hun eigen kind en de eigen expertise van de ouders over het kind in de thuissituatie. Ouders worden gezien als partners. Ouders zeuren nooit, is het standpunt van deze school.

## **Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs**

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Er is geen samenwerking met andere scholen want de school is alleen in dit voedingsgebied. De school ligt tamelijk geïsoleerd.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

De school valt onder bestuur van Het Groene Lint. De 7 scholen van HGL vallen onder 2 samenwerkingsverbanden. Dat is lastig qua samenwerking. De ib'er krijgt voor de school zorg via het CJG in Breda.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

De samenwerking met scholen in Het Groene Lint gaat steeds beter. Dat komt ook door de bestuurder. Er zijn duidelijke afspraken bijvoorbeeld op het gebied van vertragen en versnellen. Er zijn

bestuursbreed bepaalde protocollen en ICT afspraken. Er is een directie-overleg en de kartrekkers van de scholen hebben gezamenlijk de ZIEN training gevolgd.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Er is een steunpunt hoogbegaafdheid, een parelklas, Intermezzo etc. Deze diensten worden voor alle scholen aangeboden. Er is een directieoverleg en een ib'er overleg. Het Opp is centraal geregeld.

Er is van Plein 013 een ib'er overleg en ook bij het bestuur. Hetzelfde geldt voor het directie-overleg

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

In het gebouw van de Willibrordusschool is een peuterspeelzaal en een kinderdagverblijf. Daar is veel in geïnvesteerd. Er is sprake van warme overdracht. Door de vroegsignalering op de voorschool weet de ib'er al van tevoren welke kinderen er binnenkomen die extra aandacht nodig hebben, en in welke groepen deze kinderen het beste passen. De overdracht met het VO is digitaal en deze wordt geregeld door Plein 013. Er zijn overdrachtsgesprekken voor leerlingen waar extra zorg en aandacht voor nodig is. De kinderen van de Willibrordusschool komen op veel verschillende scholen terecht verdeeld over Breda en Tilburg.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Wat betreft de samenwerking met SO en SBO kan de school zelf bepalen hoe en van wie ze de expertise willen ontvangen. Kinderen afleveren bij het SO en SBO is er niet (meer) bij. De Willibrordus bepalen zelf de eigen arrangementen en ze hebben veel meer korte lijnen met het SBO, waaronder Westerwel. Samen met ouders bepalen ze welk arrangement ze kiezen voor een leerling. Echt expertise halen bij deze scholen dat gebeurt niet meer. De expertise loopt nu via de consultants van Plein 013. Ib 'er Tine shopt tegenwoordig veel meer dan ze vroeger deed als het gaat om het halen van expertise. Daarover spart ze regelmatig met de consultant. Ze gaan samen op zoek. De school heeft veel baat bij het sterke ondersteuningsteam.